

HT GSVS175 MEGÁLDÓ ISTENTISZTELETEK (RITES OF BENEDICTIONS)

Tantárgy felelőse: Dr. Pap Ferenc	Féléves óraszám: N:30	Órarendi beosztás: Kedd 15,00-16,30	Előtanulmányi kötelezettségek: -----	
Tantárgy előadója: 1. Dr. Pap Ferenc 2. Dr. Szetey Szabolcs				
Előadók fogadóórái: Előzetes e-mailés egyeztetés alapján 1. pap.ferenc@kre.hu ; 2. setey.szabolcs@kre.hu	Kredit: 2	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: KV			Értékelés módszere: referátum, írásbeli dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

„45. §. Tártyakat: (templom, orgona, harang) nem szentelünk, hanem Isten dicsőségének kizárólagos szolgálatára ünnepélyesen felajánljuk (dedikáció). Ez kifejezésre jut az igehirdetésben, imádságban, esetleg egy votum sollemne-ben” – jelenti ki Ravasz László a politikai okok miatt hivatalos szöveggé nem váló *Istentiszteleti Rendtartás* tervezetében [Budapest, 1950, 65.], ami az 1929-ben elfogadott, 1931-től hatályos *Istentiszteleti Rendtartás* revíziója lett volna.

Tipológiaiilag a fő- és mellékistentiszteleti formák – beleértve a sákramentumok kiszolgáltatását – mellett klasszikusan megáldó istentiszteletekről, szertartásokról (konfirmáció, esküvő, temetés, avatások, iktatások stb.) beszélhetünk. Főként a XX. század elejétől megjelenik az ún. „szimbolikus istentisztelet” kifejezés is, és közegyházi szóhasználatunkban előszeretettel beszélünk lelkész- és püspökszentelésről, templom-, orgona-, harang- és parókiászentelésről, miközben ezek a protestáns egyházakban sem teológiai-dogmatikai, sem egyházi jogi, sem liturgiai szempontból nem szentelmények, szentelések. Szertartáskönyveink is megannyi terminológiai egyenetlenséget mutatnak (pl. az 1985-ös *Istentiszteleti Rendtartás*: püspökszentelés, templomszentelés, harangszentelés, orgona felavatás – benne az orgona megáldásával –, istentiszteleti tárgyak használatba vétele).

Az egyházi épületek, tárgyak „megáldásán” túl számos (fel)kérés érkezik újabban a világi hatóságok, önkormányzatok, szervezetek részéről szobrok, útkereszteződések, parkok, stadionok, traktorok, az új kenyér és az új bor „megáldására”, „felszentelésére”, amikor egy politikai-közéleti-kulturális eseménysorozat betétszámaként a történelmi egyházak lelkészei fellépési lehetőséget kapnak. Mit lehet tenni ilyen esetben? Megáld(j)unk-e tárgyakat? A felkínált kurzus a megáldó istentiszteletek/szertartások kérdéseit, lehetőségeit és korlátjait szeretné vizsgálni.

A KRE HTK szervezeti keretein belül működő *Egyházművészeti Intézet* egyik fontos célkitűzése és működésének egyik alappillére a keresztyén istentisztelet történeti és elméleti kutatása (liturgiai szakcsoport). Feladataink között szerepel a keresztyén és református istentisztelet egészének kutatása.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

- Benedictionalék, szentelmények, szentelések történeti szempontból
- A reformáció és a reformáció egyházainak tanítása és gyakorlata
- A magyar protestáns és református gyakorlat/ágendák történeti, elméleti és gyakorlati vizsgálata
- Szolgálati, liturgiai lehetőségünk és felelősségünk

Évközi tanulmányi követelmények:

- referátum
- kiadott anyag feldolgozása

Kötelező irodalom:

- Liturgikák, egyházszerartástanok; ágendák, istentiszteleti rendtartások; egyházszerartási beszédek, prédikációk, gyűjtemények; internetes források (gyülekezeti honlapok, adatbázisok stb.)

Ajánlott irodalom (válogatás!):

- Bárth Dániel: *Esküvő, keresztelő, avatás. Egyház és népi kultúra a kora újkori Magyarországon*. Budapest, 2005.
- Benedek Sándor: *A Magyarországi Református Egyház istentiszteletének multja*. Órisziget, 1971.
- Berger, Rupert: *Lelkipásztori liturgikus lexikon*. Budapest, 2008.
- Bieritz, Karl-Heinrich: *Liturgik*. Berlin, 2004.
- Bradshaw, Paul (Ed.): *The New Westminster Dictionary of Liturgy and Worship*. Louisville-London, 2002.
- Dobszay László: *Az esztergomi rítus*. [Budapest, 2004.]
- Hafenscher Károly: *Liturgika. A keresztyény istentisztelet protestáns megközelítésben, ökumenikus szellemben*. Budapest, 2010.
- Józsa Attila: *A benedikcionále mint liturgikus könyvtípus*. In: Magyar Egyházzene XX (2013/3) 259-266.
- Kádár Ferenc: *Liturgika*. Sárospatak, 2013.
- Lonovics József: *Népszerű egyházi archaeologia vagyis a katolikus ünnepek, szentségek, ünnepélyek s szerartások értelmezése...* (I-III. kötet) Bécs és Budapest (több kiadásban)
- Mihályfi Ákos: *A nyilvános istentisztelet*. Budapest (több kiadásban)
- Nánássy Lajos: *A keresztyén liturgia fejlődésének s mai formájának rövid áttekintése. (A küszöbön álló magyarországi ref. kultuszreform barátainak szíves figyelmébe ajánlva.) II. rész. A keresztség, konfirmáció, házasságkötés, egyházkelés, temetés, lelkészszentelés és templomszentelés szerartása*. Sárospatak, 1913.
- Pásztor János: *Liturgika. A magyar református istentisztelet multja, jelene és jövője a Szentírás világosságában*. Komárno, ²2002. (több kiadásban)
- Sörös Béla: *A magyar liturgia története. I. kötet. A keresztyénség behozatalától a XVI. század végéig*. Budapest, 1904.
- Tóth Ferenc: *Homilétika*. Komárom, 1802.; Győr, ²1814.
- Tóth Ferenc: *Liturgika*. Győr, 1810.
- Várnagy Antal: *Liturgika. Szerartástan. Az egyház nyilvános istentisztelete*. Abaliget (több kiadásban)
- Wainwright, Geoffrey–Westerfield Tucker, Karen B. (Eds.): *The Oxford History of Christian Worship*. Oxford, 2006.
-
- Valamint: további szakkönyvek, homiletikák, liturgikák, ágendák, istentiszteleti rendtartások, énekeskönyvek, egyházzene-történeti művek magyar és idegen nyelven